

Porteføljestyret for landbasert mat, miljø og bioressurser

Referat	Møte 1/2022
Dato	2. - 3. mars 2022
Sted	Kringler gård

Til stede: Anne Ingeborg Myhr, *styreleder*, Aasmund Bunkholt, Karen Johanne Baalsrud, Göran Ericsson, Marit Kjeldby, Audun Korsæth, Stig A. Larssæther, Katrine Røed Meberg, Camilla Sandström, Eirik Selmer-Olsen, Nina Glomsrud Saxrud

Forfall:

Observatører: Gry Færevik, LMD,
Solfrid Foss, KLD

Til stede fra Forskningsrådet:

Vidar Skagestad, Tina Rebecca Hov-Gylthe, Anicke Brandt-Kjelsen, Jonas Enge (dag 2), Eli Ragna Tærum, Brage Kjeldby, Gudrun Langthaler
Per saker: Mona Gravningen Rygh (sak 7), Rune Groven (sak 9)

Sak PSBIOMIL 1/22 Godkjenning av sakslisten

Vedtak: Sakslisten godkjennes.

Sak PSBIOMIL 2/22 Godkjenning av referat

Vedtak: Referat PSBIO-møte 5-2021 godkjennes.

Sak PSBIOMIL 3/22 Habilitet

Porteføljestyret fikk tilsendt underlag for å vurdere habilitet knyttet til sak 7/22 i forkant av møtet. Det var ingen interessekonflikter knyttet til de øvrige sakene på møteagendaen.

Vedtak:

Styremedlemmenes habilitet i sak 7-2022 er vurdert i forkant av møtet, og oppsummert i møtet.

Bare habile styremedlemmer deltok i behandling av saken.

Følgende erklærte seg inhabil og fratrådte møtet under behandling av sak 7;

Eirik Selmer-Olsen, Audun Korsæth, Karen Johanne Baalsrud og Stig Larssæther.

Porteføljestyret vurderte at det ikke var behov for noen habilitetsavklaring under de øvrige sakene.

Sak PSBIOMIL 4/22 Regelverksbarrierer for innovasjon nasjonalt og internasjonalt

Styremedlem Karen Johanne Baalsrud gav en gjennomgang av regelverk, regulatoriske rammer og barrierer for næringsutvikling knyttet til det biologiske ressursgrunnet og sirkulær økonomi. Hun trakk linjer tilbake til innstramninger i lovverket ved utbruddet av kugalskap flere tiår tilbake.

Baalsrud pekte bl.a. på behovet for kunnskap knyttet til monitorering, risikoforskning og metodeutvikling. Den grunnleggende tenkningen er at maten vi spiser skal være trygg, bærekraftig og sunn. Derfor settes det opp strenge regelverk, også ut ifra en "føre-var"-tilnærming. Lettelser og modereringer av regelverk må følgelig baseres på ny, forskningsbasert kunnskap og dokumentasjon. Lov og regelverk for sirkulær bruk av ressurser er en spesiell utfordring (potensielt gjennom konsentrering av uønskede elementer). Baalsrud trakk linjer til EUs Green Deal og strategien "Farm

to Fork” og viste til at EU har store (forsknings)politiske ambisjoner på området. Hun pekte på at Norge har spesielle utfordringer, gitt av landbruks- og fiskeripolitikken ikke er en del av EØS avtalen, og at vi innenfor regelverksutvikling fremstår som noe “reaktive” i forhold til Europa. Dette kan i sum og i fremtiden bli et hinder for norsk konkurransekraft og norsk næringsutvikling på området.

Porteføljestyret takket for oppspillet og diskuterte betydningen av dette for porteføljeplanen og investeringsplanen (egne saker dette møte).

Vedtak:

Porteføljestyret takker for godt oppspill til diskusjon

Sak PSBIOMIL 5/22 Revisjon av porteføljeplan etter høringsinnspill

Forskningsrådets administrasjon innledet om høringsinnspillene og forslag til opplegg for håndtering. Det ble vist til signaler fra Styret etter behandlingen av de tre fagporteføljene.

Porteføljestyret arbeidet i grupper med å kategorisere de mange innspillene etter relevans, viktighet og prioritering for oppdatering av planen, særlig knyttet til investeringsmål og tematiske og strukturelle prioriteringer. Av investeringsmålene ble samfunns mål 1 endret til “Samfunnet **bevarer, restaurerer** og bruker naturen, naturressursene og økosystemene innenfor **bærekraftige rammer**.” Videre ble det bestemt at brukermål 2 og 6 skal slås sammen.

Porteføljestyret fikk gjennom saken god kjennskap til innspillene. Det hadde vært ønskelig med mer forarbeid med å analysere innspillene før møtet, men tids- og kapasitetshensyn gjorde dette vanskelig.

Vedtak:

Porteføljestyret ber administrasjonen på bakgrunn av høringsinnspillene og porteføljestyrets innspill og signaler i møtet, utarbeide et forslag til porteføljeplan som legges fram for endelig behandling på møte 20. april.

Sak PSBIOMIL 6/22 Investeringer 2023-2024

Administrasjon innledet til saken ved å legge frem tildelingsbrevene fra LMD og KLD. Disse brevene sammen med porteføljeplanen legger viktige rammer for innretning av investeringer i 2023-2024.

Porteføljestyret ble deretter fremlagt konkrete utlysningssaker for 2023-2024 innenfor de tre aktuelle budsjettformålene. Porteføljestyret fant saken noe vanskelig å forholde seg til. Styret ønsket større rom for å komme med nye forslag. Styret bad administrasjonen ved fremtidige investerings saker om å legge frem flere alternative modeller og veivalg som styret kan diskutere og konkludere. Administrasjonen takket for oppfordringen og påpekte samtidig at saken var en oppfølging av sak 59/21 (desember 21) og de anbefalinger som styret gav der. I så måte vurderte administrasjonen det som naturlig at saken inneholdt ytterligere spissing og konkretisering av mulige investeringsvalg (jamført med styrets diskusjon i desember).

Innenfor *mat og bioressurser* pekte porteføljestyret på at de siste ukers dramatik rundt Ukraina nødvendiggjør et fortsatt sterkt fokus på matsikkerhet og matberedskap og at en slik tematikk må finne rom i utlysningene også for 2023-2024. Styret støttet administrasjonens forslag om fortsatt fokus på bærekraftige matsystemer, i samarbeid med andre porteføljer. Styret etterspurte om utlysningene også bør løfte særlig jord - med også skog - noe tydeligere enn hva administrasjonen foreslo. Styret pekte også på behovet for relevante kunnskapssynteser og utfordret administrasjonen på om dette er noe som kanskje bør prioriteres for perioden 2023-2024. Styret pekte videre på at

forskerprosjekter muligens bør vurderes som et vel så egnet virkemiddel som kompetanseprosjekter på smalere kunnskapsområder, f.eks. innenfor områder jord og nasjonale for-ressurser.

Innenfor *naturmangfold og miljø* pekte porteføljestyret på viktigheten av forskningen på miljøgifter og forurensing og det er forventninger om at årets utlysning med hav, klima og polar om marint miljø vil dekke viktige kunnskapsbehov. Administrasjonen viste der til stor søkning og at en høy andel av søknadene handler om "pollution". Miljøgifter og forurensing er et tema det generelt er lite ressurser til, og styret var enig med administrasjonen i at søknadstypen samarbeidsprosjekt er en plausibel delforklaring på svært få søknader til inneværende utlysning på landbasert miljø. Administrasjonen fikk tilslutning til å arbeide videre med å investere i nye relevante prosjekter i årets utlysninger og samtidig jobbe for å integrere temaet miljøgifter og forurensing i utlysninger 2023-24. Styret foreslo at videre utlysninger på miljøgifter og forurensing vurderes koblet med sirkulær økonomi og ernæring. Det ble også nevnt at uforutsette hendelser som øker sårbarheten, som krig, kan tas inn i denne forskningen. Styret støttet planer for videre satsing på arealer under press og pekte på at behovet for arealrestaurering bør synliggjøres. Med tanke på en mulig utlysning for villaks og trafikklyssystemet for oppdrett reiste styret spørsmål om det ikke er kunnskapsbehov, men interessekonflikter som er problemet. Administrasjonen kommer eventuelt tilbake med ytterligere informasjon og forslag i forbindelse med dette temaet.

Innenfor sirkulærøkonomi støttet styret administrasjonens forslag om en utlysning på forbruk. Styret pekte på at det finnes flere ulike innfallsvinkler til dette. Det er behov for kunnskap om hva som kan bidra til å redusere det totale forbruksvolumet. Samtidig er det også behov for mer kunnskap om hvordan forbruket kan gjøres mest mulig ressurseffektivt, for eksempel i byggenæringen som står for et veldig stort forbruk. I tillegg pekte styret på at sirkulær økonomi og forurensing/miljøgifter er tett koblet. Det trengs kunnskap om hvordan man kan sørge for at sirkulære løp blir miljøgiftfrie. Styret ga støtte til å undersøke mulighetene for samarbeid med andre budsjettformål om utlysningstemaet. Global utvikling og internasjonale relasjoner ble nevnt konkret i tillegg til forslagene fra administrasjonen.

Styret oppfordret administrasjonen til å jobbe videre med andre porteføljestyre for derigjennom å legge utlysninger som går på tvers av tematikk og sektorer. Administrasjonen ble utfordret til å ta ledelsen i utvikling av kommende utlysning for alternative økonomiske modeller.

Vedtak:

Administrasjonen tar med porteføljestyrets innspill for investeringer for 2023 og 2024 på bakgrunn av styrets diskusjon. Videre diskusjoner om de enkelte utlysningstema samt porteføljeanalysens "Alternative investeringsvalg" følges opp videre våren 2022.

Sak PSBIOMIL 7/22 Bevilgningsbeslutning IPN

Forskningsrådets administrasjon innledet og redegjorde for prosess og behandling. De habile porteføljestyremedlemmene deltok i behandling av saken.

Vedtak:

Søknad 332162 Industrial Insects Upcycle An insect-based waste-to-protein systems avslås.

Sak PSBIOMIL 8/22 Norsk deltakelse i aktuelle samfinansierte europeiske partnerskap

Administrasjonen i Forskningsrådet innledet med en presentasjon av de fire partnerskapsforslagene som ble utarbeidet av Kommisjonen og land som har vist interesse i å utvikle disse. Alle gjelder ulike aspekter av landbruk og skal bidra til å samfinansiere forsknings- og innovasjonsbehov som er identifisert i bl.a. Farm-to-Fork-strategien, Digital Europa og EUs felles agrarpolitikk. Kommisjonen ber om at alle interesserte EU- og assosierte land svarer på en kartlegging av interesse og tentative

bidrag til hvert partnerskap. Administrasjonen trakk frem vurderinger av fordeler og ulemper ved eventuell deltakelse, samt relevansen for Norge.

Diskusjonen bidro til å avklare hva som ligger i konseptet agroøkologi i forhold til økologisk jordbruk og hvilken rolle agroøkologibasert jordbruk kan spille i både konvensjonell og økologisk matproduksjon. Også markedsmessige forhold, bærekraft- og klimarelevans samt behovet for en transformasjon av matsystemene ble nevnt som viktige argumenter for å delta i partnerskapet. Det ble trukket frem at norske aktører vil gjennom deltakelsen i åpne innovasjonsarenaer, bl.a. levende laboratorier, ha fordeler av å forske på og anvende agroøkologiske prinsipper. Først i løpet av våren vil partnerskapene utvikle strategiske forskningsagendaer som vil gi oss mer innsikt i hvilke utlysninger partnerskapene skal satse på.

Målet til partnerskapet "Agriculture of Data" er bl.a. å bidra til å overvåke iverksettelsen av EUs agrarpolitikk i medlemslandene, gjennom satellittobservasjon ved hjelp av Copernicus og annen datafangst knyttet til digital observasjonsteknologi. Partnerskapet er ikke like modent som de øvrige og det er p.t. knyttet noe usikkerhet til merverdien av evt. norsk deltakelse.

Porteføljestyret konkluderte med at norsk interesse bør meldes inn til partnerskapene "Agroøkologi", "Dyreheelse og -velferd" og "Trygge og bærekraftige matsystemer".

Vedtak:

Porteføljestyret støtter administrasjonens vurderinger om norsk deltakelse i partnerskapene og besluttet deltakelse i partnerskapene 1 – 3.

Sak PSBIOMIL 9/22 Prosjektpresentasjoner om skogen og skogens rolle for biodiversitet og for næringsutvikling

Tre prosjekter om skogen og skogens rolle for biodiversitet og for næringsutvikling ble presentert:

309674 ArbaFeed - Samproduksjon av Arbacore pellets og fôrprotein fra trevirke.
Ved Stine Johansen og Rune Brusletto

295191 Økosystemforvaltning i den virkelige verden: Hvilke kunnskapshull finnes og hvordan skal samfunnsmessige barrierer overkommes?
Ved Ketil Skogen

370722 Effekter av skogbruk på biodiversitet, karbonlagre og økologiske prosesser i eldre skog
Ved Line Nybakken

Presentasjonene ble etterfulgt av spørsmål og svar.

Vedtak:

Porteføljestyret takker for presentasjonene.

Sak PSBIOMIL 10/22 Saker for porteføljestyret i 2022

Det var ingen forslag til saker utover oppsatt møteplan for året. Porteføljestyret ønsker at møtene der investeringer diskuteres holdes fysisk, når mulig, og som følge av dette planlegges septembermøtet å gjennomføres på Lysaker. Desembermøtet planlegges også fysisk.

Vedtak:

Administrasjonene tar innspillene fra porteføljestyret med i planleggingen av de neste møtene i 2022.

Sak PSBIOMIL 11/22 Orienteringer

Forskningsrådet la orienteringer ved sakspapirene og orienterte under sak 6 Investeringer om tildelingsbrev fra LMD og KLD.

Vedtak:

Porteføljestyret tar orienteringen til etterretning.

Sak PSBIOMIL 12/22 Eventuelt

Det var ingen saker under eventuelt.

Sak PSBIOMIL 13/22 Evaluering av møtet

Porteføljestyret vurderte at det var en god blanding av faglige innspill og gruppearbeid i møtet. Det var ønsket om en noe annen tidsbruk i tilknytning til sak 5 Revisjon av porteføljeplan etter høringsinnspill, slik at porteføljestyret kunne konsentrere seg om å ta stilling til mer bearbeidet og overordnede strategiske valg. Videre ønsket porteføljestyret mer tid og større rom for alternative veivalg i framtidige investeringer i sak 6 Investeringer.

Sak PSBIOMIL 14/22 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak

Protokollen godkjennes